

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çağdaş demokrasilerde dördüncü kuvvet olarak görülen basın, kamu vicdanı adına sorgulayan bir denetim mekanizmasıdır. Bunun yanında anadili kullanımı ve gelişimi için de önemli bir araçtır. Özellikle anadilleri on yıllarca yasaklanan Kürtler, Kürtçe yayınlarla varlıklarını sürdürmeye çalışmışlardır. Bu kapsamda 22 Nisan 1898’de Kahire’de Kürdistan adıyla yayınlanan ilk Kürtçe gazeteden bugüne onlarca gazete, dergi ve TV yayın hayatına başlamıştır. Buna karşın 2016 yılındaki KHK’larla birçok Kürtçe gazete, ajans ve TV kapatılmış; birçok gazeteci gözaltı, soruşturma ve tutuklama tehdidine maruz kalmıştır. Bu nedenle Kürtçe yayınların durdurulması ve Kürt basını üzerindeki baskılar ile yaşanan hak ihlalleri ve sorunların tespit edilerek gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa’nın 98’inci İç Tüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

M. Jany)

Murat SARISAÇ
Van Milletvekili

GEREKÇE

Demokrasilerin vazgeçilmez bir unsuru olarak basın özgürlüğü, kamu vicdanı adına bir denetim mekanizmasıdır. Bunun içindir ki yasama, yürütme ve yargı erklerinin yanında dördüncü kuvvet şeklinde tanımlanmaktadır. Çünkü basın; bir taraftan toplumun eleştiri, beklenti ve görüşlerini yansıtırken diğer taraftan da doğru bilgiye ulaşma imkanı sağlamaktadır. Basının (gazete, dergi, TV) bir diğer etkisi ise ulusların anadili üzerinedir. Bir dilin basın – yayın organlarında kullanılması; aynı zamanda anadilin kullanımı, gelişimi ve yaygınlaşması noktasında bir katalizör etkisi yaratmaktadır. Özellikle on yıllarca yasaklanmış, ötekileştirilmiş ve baskılanmış uluslar için anadilin basında kullanılması bir ontolojik gelişmedir.

19'uncu yüzyılın sonlarında diğer uluslar gibi Kürtler de basın – yayın araçlarının ulusların gelişimindeki etkisini kavradılar. Buna bağlı olarak ilk Kürtçe gazete, 22 Nisan 1898 yılında Mısır'ın başkenti Kahire'de Mikdad Midhad Bedirhan tarafından "Kürdistan" adıyla çıkarılmaya başlanmıştır. Sonraki yıllarda Osmanlı devletinin sansür ve baskıları sonucunda Kürdistan gazetesi Avrupa'nın çeşitli kentlerinde yayın hayatına devam etmiştir. Yayın hayatına başlamasının üzerinden 122 yıl geçen Kürdistan, bugün Kürt basın faaliyetleri için bir milat olarak kabul görmektedir. Bu nedenle 22 Nisan, Kürt Gazetecilik Günü olarak kutlanmaktadır.

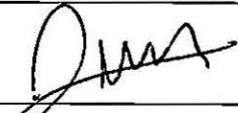
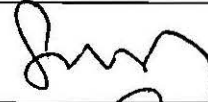
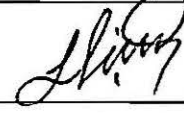
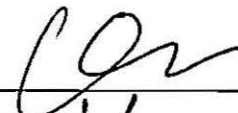
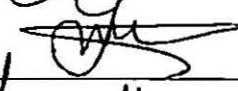
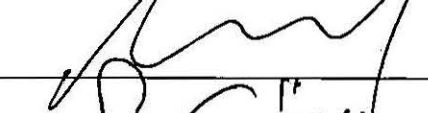
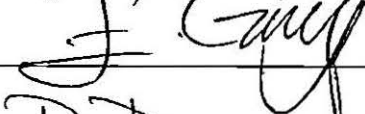
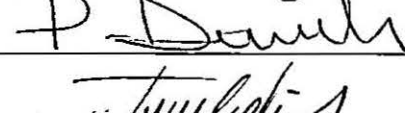
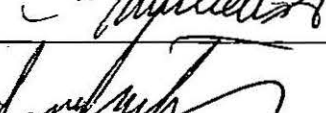
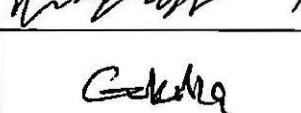
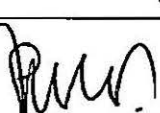
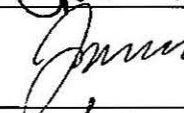
Kürtlerin basın serüveni; 20'nci yüzyıl boyunca Roji Kurd'ten Hawar'a, Ronahi'den Welat'a, Azadiya Welat'tan Xwebun'a değin süregelmiştir. Bu süreçte Kürt basın tarihinin ileri gelenlerinden Musa Anter ve onunla dayanışma içinde olanların yargılandığı 49'lar Davası, bugün Özgür Gündem gazetesiyle dayanışmak için Nöbetçi Genel Yayın Yönetmeni olan aydınların yargılandığı davalarla kesişmiştir. 1990'lı yıllarda Özgür Ülke gazetesinin bombalanmasının yansıması bugün kapatma, sansür, gözaltı ve tutuklama şeklinde vücut bulmuştur. Bütün zorluklara rağmen varlığını bugüne taşıyan Kürt basını, literatüre "özgür basın geleneği" kavramını da kazandırmıştır.

Bugüne geldiğimizde, Kürt basın faaliyetlerinin ciddi bir şiddet cenderesine alındığını söyleyebiliriz. Haber takibi sırasında şiddete ve hakarete maruz kalma, haberlerinden dolayı hakkında soruşturma açılma, gözaltına alınıp tutuklanma adeta rutin bir uygulama haline gelmiştir. Özellikle 15 Temmuz darbe girişiminden sonra 20 Temmuz 2016 tarihinde ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL), Kürt basını üzerinde ciddi bir etki bırakmıştır. Çünkü OHAL ile birlikte, Kürtçe-Türkçe yayıncılık yapan gazeteler, dergiler, haber ajansları, televizyon kanalları ve matbaalar kapatılırken birçok gazeteci ve dağıtıcı tutuklanmıştır.

OHAL kapsamında 29 Ekim 2016'da çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnamelerle (KHK) Özgür Gündem ve Azadiya Welat gazeteleri ile Dicle Haber Ajansı (Diha) ve Jin Haber Ajansı (JINHA) gibi kuruluşlar kapatılmıştır. Tabii OHAL sürecinde sadece Kürt basını değil, muhalif basının tamamı cezalarla ve sansürle tasfiye edilmek istenmiştir. Bu süreçte iki yüze yakın basın – yayın kuruluşu kapatılmış, binlerce gazeteci işsiz durumuna düşmüştür. Bunun sonucu olarak Türkiye bugün Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 180 ülke içerisinde 157'nci sıradadır.

Ülkemizde basın özgürlüğü konusunda Kürt basın – yayın çalışmaları, ciddi bir baskının ve sansürün hedefi konumundadır. Kürtçe yayın, ancak iktidarın "makbul olma" talebi karşılandığı sürece yapılabilir. Kürt sorununda farklı perspektiflere yer vermek ve farklı muhataplara mikrofona uzatmak bir soruşturma veya gözaltı sebebi olabilmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de Kürtçe yayın yapan basın kuruluşlarının kapatılmasının sonuçlarının, Kürt basın –

yayın faaliyetlerinin karşılaştığı engellerin ve basın emekçilerinin yaşadıkları zorlukların tespit edilerek gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Meclis Araştırması açılması yerinde olacaktır.

1	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
2	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
3	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
4	SEMRA GÜZEL	DİYARBAKIR	
5	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
6	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	
7	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
8	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
9	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	PERO DUNDAR	MARDİN	
12	TUMA ÇELİK	MARDİN	
13	RIDVAN TURAN	MERSİN	
14	GÜLISTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	
15	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	
16	MENSUR IŞIK	MUŞ	
17	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	SİİRT	
18	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
19			
20	MUAZZEZ ORHAN	VAN	